

LUNDS
UNIVERSITET

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
SOCK04

Vem gör vad?

En kvalitativ intervjustudie om hur småbarnsfamiljer
delar på hemarbetet

Kandidatuppsats 2017-05-26

Författare: Elin Olsson

Handledare: Margareta Nilsson-Lindström

Examinator: Britt-Marie Johansson

Abstrakt

Denna studie tar utgångspunkt i hur småbarnsföräldrar delar upp hushållsarbetet. Statistik och tidigare forskning visar att i traditionella småbarnsfamiljer är det oftast kvinnan som tar huvudansvaret för hushållsarbete och lägger ned mest tid på det. Även par som tidigare levtt jämställt får oftast en mer ojämsälld uppdelning av hushållsarbetet efter att de har fått barn. Frågeställningen för detta arbete är: Hur skapas genus i hemmet hos småbarnsföräldrar och vad får det för konsekvenser i uppdelningen av hemarbetet?

Den teoretiska utgångspunkten är genusteori där avstamp tagits i Judith Butlers och Ariel Hochschilds genusteori. Metoden som har använts är kvalitativa intervjuer som har genomförts med fyra traditionella småbarnsföräldrar som alla har barn mellan 2 och 6 år. Intervjuerna genomfördes i par.

Studien visar att det finns en rad olika sätt som dessa par skapar genus på. De skiljer sig mycket åt och ligger mer eller mindre nära könsstereotypa roller. Några av kvinnorna i studien visar en tydlig skillnad från den traditionella kvinnorollen, dessa kvinnor identifierar sig med delar utanför hemmet, som till exempel arbete eller fritidssysselsättning. På samma sätt kan vi se en viss förskjutning i den traditionella mansrollen där några av männen i studien visar en tydlig identifiering med papparollen och inte lika mycket med sitt arbete. Men trots att vi kan se en förskjutning så visar alla par också upp traditionella könsroller och detta ser vi i uppdelningen av hushållsarbete, främst städningen.

Alla kvinnor i studien städar mer än männen, och i vissa par åberopas också kvinnornas speciella expertis och fallenhet för att se när de behöver städa eller vara lite av en projektledare när det kommer till städningen. Så även fast genuskonstruktionerna i paren ser olika ut har de alla drag av ojämsälld uppdelning av hushållsarbetet.

Keywords: Genus, Genuskonstruktion, jämställdhet, hushållsarbete, småbarnsfamilj.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställning	4
2. Tidigare forskning.....	4
2.1 Nordisk forskning	4
2.2 Internationell forskning.....	8
3. Teori och begrepp	9
3.1 Genusteori	9
3.2 Begrepp	11
4. Metod	12
4.1 Urval	14
4.2 Genomförandet	15
5. Analys	16
5.1 Presentation av paren	16
5.2 Föräldradigheten	16
5.3 Uppdelning av hushållssysslor.....	20
5.4 Städning	23
6. Avslutande diskussion	27
7. Källförteckning	30

1. Inledning

I Sverige har politiker länge arbetat aktivt för att öka jämställdheten mellan män och kvinnor. Det arbetas för att kvinnor och män ska vara jämställda såväl inom den offentliga som inom den privata sfären. Vi kan till exempel se den offentliga barnomsorgen som ett projekt vilket har gjort att kvinnor ska kunna lönearbeta i större utsträckning än de har gjort tidigare. Även de så kallade ”pappamånaderna” och en ökad individualisering av föräldraförsäkringen har lett till att män har börjat ta ett större ansvar för omsorgen om barnen, medan kvinnorna har kunnat lämna över en viss del av hemarbetet och istället börjat lönearbeta. Trots detta arbete för jämställdhet kan vi se att kvinnor fortfarande tar ut mest av föräldraledigheten och även lägger ned mest tid på hemarbetet.¹

Mitt intresse på detta område väcktes när jag lyssnade på Fanny Ambjörnsson diskussion om sin nya forskning som handlade om jämställdheten inom hemarbete och specifikt om städning. Ambjörnssons hypotes handlade om att städning av hemmet är ett av de områden där jämställdheten mellan män och kvinnor inte kommit lika långt som inom vissa andra områden. Till exempel kan vi se att barnomsorg och matlagning har blivit mycket mer jämställt även de senaste åren medan städning inte blivit det på samma sätt. Ambjörnsson menar att städning tydligast är en form av reproduktivt arbete där du plockar bort saker vilket på så sätt skiljer det från till exempel matlagning eller barnuppfostran där du tydligare får ut något själv av sysslan, som en middag eller att få se utvecklingen hos ditt barn.²

I denna uppsats vill jag undersöka just hur uppdelning av hemarbete ser ut med ett fokus på städningen. Detta är ett område som fortfarande oftast verkar tillfalla kvinnor. Kvinnor har ofta ett övergripande ansvar och känner en viss press på att ha det ska vara städat i hemmet.³ Vi kan se RUT-tjänsterna som ett svar på där det offentliga försöker gå in och styra över en viss del av ansvaret från kvinnorna till att betala för att någon annan ska utföra dessa sysslor. Här kan man dock mer se att problemet övergår från att vara jämställdhetsrelaterat till att

¹ Boye, Katarina & Nermo, Magnus (red.), Lönsamt arbete: familjeansvarets fördelning och konsekvenser: forskningsrapport till Delegationen för jämställdhet i arbetslivet, Fritze, Stockholm, 2014.

² Vetenskapsradion forum, ”Städning en ständig källa till konflikter”, 2017, Sveriges radio P1.

³ Vetenskapsradion forum, ”Städning en ständig källa till konflikter”, 2017.

bli jämlikhet mellan olika klasser där vissa klasser med mer ekonomiskt kapital kan betala sig till en mer jämställd vardag medan andra klasser med mindre ekonomiskt kapital förblir ojämställda.

Statistiken visar att par som tidigare varit jämställda i sina relationer blir mer ojämställda när de skaffar barn då kvinnan tar över mer ansvar för barn och hem medan mannen lönearbetar i större utsträckning. Därför kommer mitt huvudfokus ligga på par med barn, eller så kallade traditionella småbarnsfamiljer.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att närmre undersöka hur man delar upp och ser på uppdelning av hemarbetet i småbarnsfamiljer. Har de en önskan om att de ska dela lika på hemarbetet och hur blir det sedan i praktiken? Som jag kommer lyfta fram nedan i min bakgrund blir ojämställdheten extra stor när samboende par har barn så därför vill jag undersöka samboende par som har barn.

Min frågeställning:

Hur skapas genus i hemmet hos småbarnsföräldrar och vad får det för konsekvenser i uppdelningen av hemarbetet?

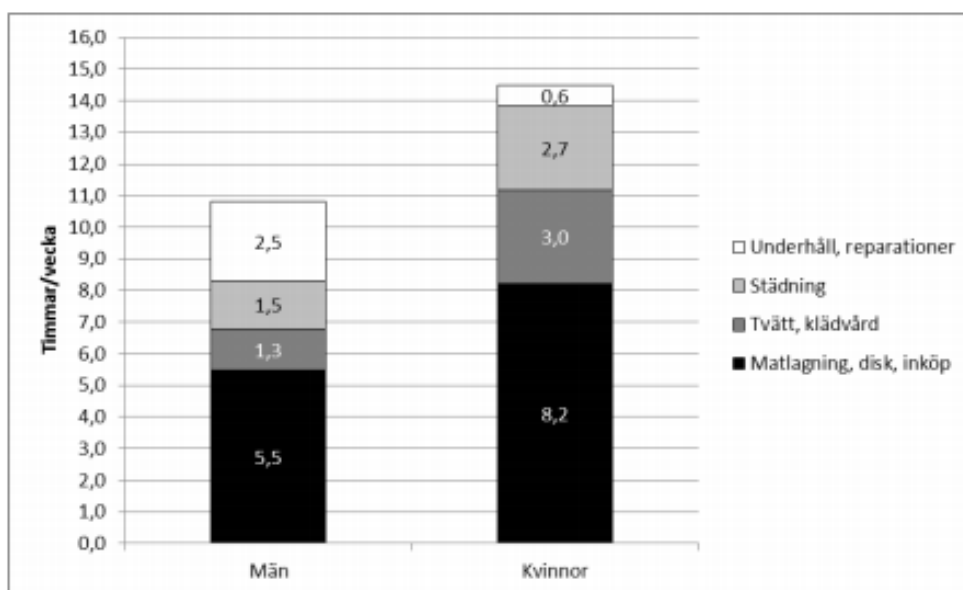
2. Tidigare forskning

2.1 Nordisk forskning

I en forskningsrapport från Arbetsmarknadsdepartementet som utkom 2014 visas en stor förändring sedan 1970-talet i uppdelningen av arbete i hemmet och vem som gör vad. Under 70-talet utförde kvinnorna som var samboende med män över 90 procent av allt hushållsarbete så som matlagning, tvättning och städning. När vi gör samma nedslag i 1990-talet har kvinnornas andel sjunkit något till 74 procent och nu under år 2010 har andelen sjunkit ytterligare till 64 procent. Under denna period har mäns hushållsarbetstid ökat, men framförallt har kvinnors hushållsarbetstid minskat. 1974 ägnade kvinnor i genomsnitt 27 timmar i veckan åt obetalt hushållsarbete, medan 2010 ligger den siffran istället på 13 timmar per vecka. Detta kan bero på många olika faktorer, i

Arbetsmarknadsdepartementets studie tar de till exempel upp ökade användning av halvfabrikat, köksmaskiner men också RUT- avdragets införande 2007. De sysslorna som är mest ojämställda är främst tvätt och sedan kommer städning och matlagning. Mest jämställt fördelade är de sysslorna som direkt kopplas till barnen.⁴ Se figur 4.1 nedan.

Figur 4.1 Kvinnors och mäns genomsnittliga hushållsarbetstid uppdelad på specifika sysslor⁵

⁴ Figuren gäller alla kvinnor och män oavsett ålder, sysselsättning osv.

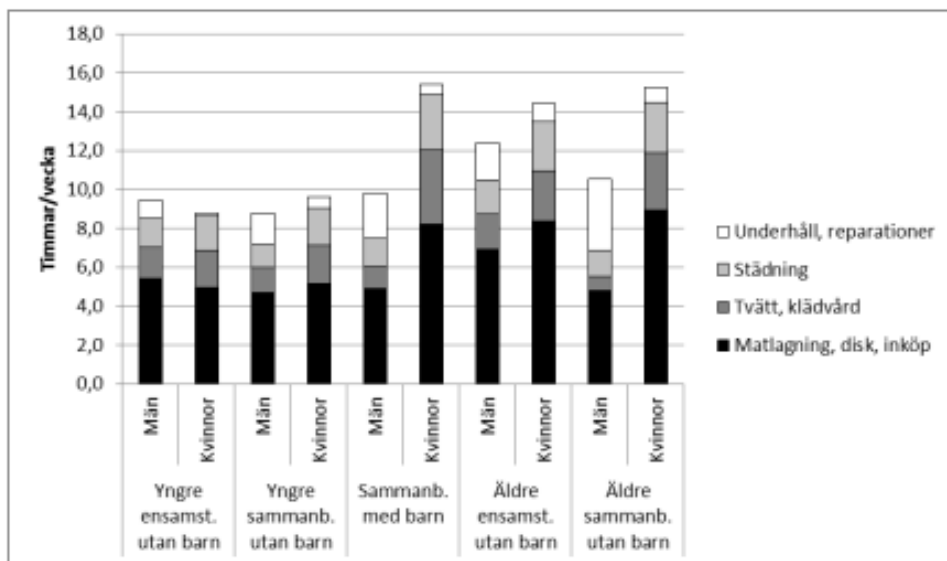
5

Man kan se en intressant skillnad mellan heterosexuella par med eller utan barn. I unga par utan barn är det många par som lever relativt jämställt och delar ungefär lika på hushållsarbetet. Men när paren sedan får barn så blir uppdelningen mer traditionell och kvinnan tar mycket mer ansvar än männen. Se figur 4.3 nedan.

⁴ Boye, & Neramo, (red.), Lönsamt arbete, 2014.

⁵ Boye & Neramo (red.), Lönsamt arbete, 2014, s. 107.

Figur 4.3 Hushållsarbete bland kvinnor och män i olika hushåll^a

^a Hushåll utan barn uppdelade i yngre, dvs. under 40 år, och äldre, dvs. minst en partner är 40 år eller äldre.

6

För att nu övergå till några mer kvalitativa studier har vi först psykologen Eva Magnusson bok *Hon, han och hemmet*. Magnusson intervjuar par i Sverige, Danmark och Finland om hur de ser på jämställdhet i hemmet och vilka konsekvenser detta får i parens eget liv. Studien är från 2006 och fokuserar på ett antal par som är den första generationen som fått barn när jämställdheten varit ett uttalat politiskt mål.⁷ Denna uppsats kommer på vissa sätt likna Magnussons studie, men fokus i denna uppsats kommer enbart vara i Sverige. Enligt statistiken som nämns ovan verkar ojämställdheten inom småbarnsfamiljer fortfarande finnas kvar såhär 11 år efter Magnussons studie och jag vill undersöka mer kvalitativt hur denna ojämställdhet tar sig uttryck i olika barnfamiljer, och hur man ser på jämställdhet/ojämställdhet inom dessa familjer.

Magnusson identifierar tre olika grupper med par; de som inte strävar efter jämställdhet utan som ser att mannen och kvinnan har olika roller i en familj; de som Magnusson kallar mellan-jämställda, dessa par liknar de ojämställda på vissa plan men männen deltar mer i hemarbetet och det finns också en större konflikt kring dessa frågor i paren; och den sista gruppen par som Magnusson

⁶ Boye & Nermo (red.), Lönsamt arbete, 2014, s. 109.

⁷ Magnusson, Eva, *Hon, han och hemmet: genuspsykologiska perspektiv på vardagslivet i nordiska barnfamiljer*, Natur och kultur, Stockholm, 2006.

kallar paren med den jämnaste arbetsdelningen. Dessa par markerade avstånd till de ojämställda paren och de menade att jämställdhet inom familjen var en nödvändighet för familjens välbefinnande.⁸ De flesta paren i studien framhöll ofta kvinnan som bättre på städning och det oftast var hon som tog initiativet och kände av när det behövdes. Så var även fallet i de par som var mer jämställda och även här framfördes kvinnornas förmåga att se när det behövdes städas. Skillnaderna mellan paren låg snarare i att i de mest ojämställda paren var det kvinnan som såg och skötte det mesta, medan i de paren som delade mer lika så kunde de dela lika på uppgifterna men ändå var det kvinnan som initierade och lättare kunde se när städning behövde göras.⁹

Sociologen Carin Holmberg har i sin studie från 1993 intervjuat heterosexuella par utan barn om deras vardag och samspel mellan hushållsarbete och övriga vardagliga sysslor. Holmbergs slutsatser visar att paren som på många sätt uppfattar sig själva som jämställda skapar könsroller i sin vardag i hemmet där kvinnan är underordnad mannen. Denna könsmaktsordning menar Holmberg tar sig uttryck såväl i hur de uttrycker känslor som i hur de delar på hushållsarbete och fritid.¹⁰ Denna uppsats kommer i likhet med Holmbergs se hur paren tillsammans skapar roller i förhållande till varandra i sitt föräldraskap. Men eftersom jag tar avstamp i statistiken jag presenterade ovan vill jag se hur dessa roller skapas i par med barn.

I *Jämställdhetens pris* har sociologerna Anne Grönlund och Björn Halleröd undersökt villkor för jämställdheten mellan heterosexuella par under 2000-talet. De menar att det hos många par finns en önskan att skapa mer jämställda roller i familjen men många rutiner som finns inom familjen bygger på föreställningar om kvinnlighet och manlighet. För att familjelivet ska fungera så måste man kompromissa med sina egna behov och i det kompromissandet blir det oftast att mannen tar på sig stereotypiska manliga egenskaper och kvinnan med kvinnliga egenskaper.¹¹

⁸ Magnusson, *Hon, han och hemmet*, 2006, s. 39-46, 59-60.

⁹ Magnusson, *Hon, han och hemmet*, 2006, s. 55-59.

¹⁰ Holmberg, Carina, *Det kallas kärlek en socialpsykologisk studie om kvinnors underordning och mäns överordning bland unga jämställda par*, [Ny utg.], Anamma, Göteborg, 1999.

¹¹ Grönlund, Anne & Halleröd, Björn (red.), *Jämställdhetens pris*, 1. uppl., Boréa, Umeå, 2008.

2.2 Internationell forskning

Sociologen Jenny Van Hoof har i sin artikel "Rationalising inequality" kommit fram till liknande slutsatser som Grönling och Halleröd gjort i *Jämställdhetens pris*. Van Hoof belyser hur par som båda har yrkeskarriärer vid sidan av familjelivet diskuterar hur de delar upp hushållsarbetet. Van Hoof visar också hur paren motiverar den ojämna uppdelningen av hushållsarbete även fast de säger sig vilja sträva efter att leva jämställt. Även här lyfts kvinnans expertis fram som en förklaring till varför kvinnorna gör mer, och att det är kvinnorna som har högre krav på ett rent hem än vad männen har.¹² Här ser vi också likheter med Magnussons studie som jag nämnt ovan. Just hur kvinnans speciella expertis lyfts fram och hennes lägre trösklar till att sätta igång.

I USA och Australien har samhällsvetaren Micheal Bittman med flera undersökt om det finns något samband mellan lön och uppdelningen av hushållsarbete mellan makar. De undersöker huruvida kvinnornas insats i hushållsarbetet sjunker i takt med att de tjänar mer, eller om genus övervinner inkomst vilket leder till att kvinnorna lägger ned mer tid på hushållsarbete oavsett deras inkomst. I par där man frångår de traditionella könsrollerna och kvinnorna tjänar större delen av inkomsten lägger kvinnor ner mindre tid på hushållsarbete. Studien visar att kvinnor minskar sin andel av hushållsarbetet i takt med att hennes inkomster ökar, men dock endast till en nivå av jämställdhet. Även om männen inte tjänar någonting av hushållsinkomsten så lägger inte männen ner mer tid i hushållsarbetet. Kvinnors bastid för hushållsarbete är mycket högre än mäns. I den lilla andelen par där kvinnorna tjänade mellan 50 och 100 % av hushållets inkomst gör kvinnorna en större andel av hushållsarbetet, vilket kan tyda på en form av kompensation i att göra kön.¹³

I likhet med svenska studier visar artikeln "Is Anyone Doing the Housework?" att även amerikanska kvinnor lägger ner mindre och mindre tid på hushållsarbete

¹² Van Hoof, Jenny H, "Rationalising inequality: heterosexual couples' explanations and justifications for the division of housework along traditionally gendered lines", *Journal of Gender Studies*, Volym 20, 2011, s. 19-30.

¹³ Bittman, Michael et. Al. "When Does Gender Trump Money? Bargaining and Time in Household Work", *Chicago Journals*, Volym 109, nr 1, Juli 2003, s. 186-214.

sedan 1960-talet. Detta samtidigt som att männen har fördubblat sin tid på hushållsarbete.¹⁴

I Storbritannien har kvinnorna i allt större utsträckning börjat lönearbeta de senaste decennierna. Trots det så är det kvinnorna som i största mån arbetar deltid när barnen är små. I artikeln "Gender roles; an incomplete revolution?" undersöker sociologerna Jacqueline Scott och Elizabeth Clery hur mycket kvinnornas deltagande på arbetsmarknaden har lett till att nya genusroller har vuxit fram. Studien visar dock att kvinnor lägger fortfarande mer tid på hushållssysslor än män. Studien visar att sedan 2002 har tiden män lägger på hushållsarbete ökat, men kvinnor lägger fortfarande ner mycket mer tid i veckan, 13 timmar i jämförelse med 8 timmar för män.¹⁵ Vi kan alltså se att den internationella forskningen i främst Storbritannien och USA liknar resultaten i Sverige på många sätt.

3. Teori och begrepp

Den teoretiska utgångspunkten i denna uppsats är genusteori presenterad av filosofen och genusvetaren Judith Butler och sociologen Arlie Hochschild.

3.1 Genusteori

Inom genusteorin ses det som om kvinnor och män socialiseras in i olika roller och dessa roller påverkar sedan oss i vårt liv. Det är på detta sätt vi gör kön och det manliga och kvinnliga skapas. Denna socialiseringsprocess är central i uppväxten och får sedan konsekvenser för det fortsatta livet där vi ser att kvinnor och män gör olika val när det kommer till utbildning, arbete och familjelivet.¹⁶

Butler menar i "Kön/genus/begär som subjekt" att vi människor föds inte till kvinnor eller män utan det är något vi formas till. Genus är socialt skapat och är bundet till den kontext vi befinner oss i. Det förändras alltså beroende på den tid

¹⁴ Bianchi, Suzanne M., Melissa A. Milkie, Liana C. Sayer, and John P. Robinson. 2000. "Is Anyone Doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor." *Social Forces* 79:191-228.

¹⁵ Scott, Jacqueline och Clery, Elizabeth, "Gender roles; an incomplete revolution?", NatCen Social Research, 2013.

¹⁶ Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik (red.), *Ett delat samhälle: makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2. rev. och utök. uppl., Liber, Stockholm.

och plats vi lever i och det är inte något som är fast och oföränderligt. Relationen mellan könen utgör en primär social ordning vilket gör det lättare att tala om föreställningen mellan kvinnligt och manligt. Vi återskapar dessa roller i det sociala och det är så vi skapar normen kring kvinnligt och manligt. Butler kallar detta ett performance, att vi ständigt skapar och omskapar genus i det sociala, det är som en roll vi tar på oss. Butler menar alltså inte att subjektet kvinnor är något stabilt, och hon menar att genom den feministiska teorin har synliggjort kategorierna kvinnor och män har också bidragit till att dessa kategorier har befast mer. Även fast tanken var att det kvinnliga skulle uppvärderas så har också kategorin kvinna fått ett innehåll genom denna politik. Detta är dock något som på senare tid kritiserats och synen på genus har förändrats och ses nu mer som något som förändras och skapas beroende av det sociala.¹⁷

Men det är inte enbart genom den tidiga socialiseringen vi får dessa könsroller utan detta är något vi fortsätter skapa genom hela våra liv och vi är ständigt med och skapar kön i det vardagliga. Denna uppdelning fortsätter även när man sedan bildar egen familj och enligt statistiken ovan förstärks ofta denna könstillhörighet i familjer med små barn. Kvinnan tar mer ansvar för barn och hem än vad mannen gör. Denna könsuppdelning skapar också en hierarki där mannen är överordnad kvinnan i det patriarkala samhället.¹⁸

Vidare kallar Arlie Hochschild, i *The Second Shift: Working Parents and the Revolution at Home*, denna uppdelning genom socialisering ”könsideologi”. Hochschild menar att kvinnor och män använder sig av sina föreställningar om manligt och kvinnligt och formar sedan sin egen könstillhörighet utifrån det. I heterosexuella parförhållanden är det vanligt att mannen tjänar mer än kvinnan och på så sätt befasts mannens överordning över kvinnan. Det är sedan genom olika strategier som kvinnan och mannen kan skapa sin egen könstillhörighet utifrån vissa givna kulturella ramar som kopplas till genus och kön i den specifika kontext paret befinner sig. Det mer traditionella är att mannen identifierar sig mer utifrån sitt jobb och sin karriär, medan kvinnan identifierar sig mer utifrån hemmet och barnen. Detta är dock något som förändrats mycket

¹⁷ Butler, Judith, *Könet brinner!: texter*, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

¹⁸ Boye & Neramo (red.), *Lösamt arbete*, 2014, s. 109; Edling & Liljeros (red.), *Ett delat samhälle*, 2016.

de senaste och kvinnor och män som lever i mer jämställda relationer kan identifiera sig både med hemmet och med arbetet.¹⁹

Utgångspunkten för denna uppsats kommer inte vara att mannen i relationerna är överordnad kvinnan utan att de båda är mer och skapar sin relation och på så sätt också sina roller ur ett könsmaktsperspektiv. De är ständigt med och förändrar och förnyar relationen och det är inget som är fast och oföränderligt. Men däremot är även strukturerna i samhället viktigt och det är också med och påverkar förhållandet av rollerna paren tar i hemmet.

3.2 Begrepp

Kön och genus

Med kön avses det biologiska könet och med genus det socialt skapade könet. Butler menar att genus inte är något vi föds med utan något vi socialiseras in i. Vilket genus vi tillskrivs och vilka egenskaper som tillskrivs de olika biologiska könen är avhängt av vilken kontext vi befinner oss i. Både tid, plats och andra kontextbundna områden spelar roll i vad som tillskrivs som manligt eller kvinnligt.²⁰

Könsroller

Med könsroller menas de roller och förväntningar som finns på oss på grund av vårt kön eller genus. Det är genom socialisationen som barnet lär sig hur det ska bete sig och dessa könsroller lärs in. Denna socialisation pågår hela livet och förändras beroende på vilken kontext vi befinner oss i. Vi skapar dessa roller i det sociala samspelet både genom socialisationen med personer i vår närhet, och genom media och andra sociala sammanhang.²¹

Könsideologi

Hochschild kallar de stereotypa könsrollerna som vi har och vad som kännetecknar dem för könsideologi. Vi skapar denna ideologi utifrån de könsroller vi förväntas tillhöra. Den traditionella könsideologin är att männen är de som har verkar i det sociala och de som har försörjt familjen, och oftast än

¹⁹ Hochschild, Arlie Russell & Machung, Anne, *The second shift: working parents and the revolution at home*, Viking, New York, N.Y., 1989.

²⁰ Butler, *Könet brinner*, 2005.

²¹ *Nationalencyklopedin*, könsroll. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/könsroll>(hämtad 2017-05-17); Edling & Liljeros (red.), *Ett delat samhälle*, 2016.

idag är de som tjänar mest. Kvinnorna har tidigare verkat mest i den privata sfären men även idag när de flesta kvinnor också lönearbetar är det ändå de som oftast tjänar mindre än männen och därför fortfarande konstruerar sitt jag i förhållande till familjen och hemmet.²²

Könsstereotyper

Beroende på vilket genus du har så får du förväntningar på hur du ska bete dig. Exempel på kvinnliga könsstereotyper är mild, emotionell, passiv och vacker, medan mannen ska vara stark, aktiv och känslökall. Relationen mellan könen utgör en primär social ordning vilket gör det lättare att tala om föreställningen mellan kvinnligt och manligt. Vi återskapar dessa roller i det sociala och det är så vi skapar normen kring kvinnligt och manligt.²³

4. Metod

Denna studie bygger på kvalitativa intervjuer. Närmare bestämt semistrukturerade intervjuer eftersom målet är att få en inblick i hur respondenterna ser på ämnet i förhållande till sitt eget familjeliv. Semistrukturerade intervjuer har valts eftersom ämnet i fokus ska vara fördelning av hemarbete men att även respondenterna ska få styra en del av intervjun och berätta det som de anser vara viktigt. Under intervjuerna har intervjupersonernas riktning fått styra samtalet så mycket som möjligt, men en intervjuguide har använts som stöd för att på så sätt hålla en viss riktning under intervjun.²⁴

Intervjuguiden utformades för att kunna hålla fokus på uppdelning av hemarbete, men det ställdes även frågor om föräldraledigheten och hur de ser på arbetsliv, fritid och familjeliv. Dessa bredare frågor valdes för att få en större inblick i hur olika familjer ordnar sin vardag, och på grund av att delning av föräldraledighet i sin tur kan påverka hur man sedan delar på hemarbetet i en familj. Även fritidssysselsättningar och utrymmet för paren att syssla med olika

²² Hochschild, Machung, *The second shift*, 1989.

²³ Nikolajeva, Maria, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998. s. 129: Butler, *Könet brinner*, 2005.

²⁴ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö, 2011, s. 299-304.

aktiviteter utanför familjelivet kan påverka hur man ser på familjeliv och sysslor kring det.

Det är viktigt inom den kvalitativa metoden att försöka ha så öppet sinne som möjligt i datainsamlingen och försöka att inte begränsas av sina förutfattade meningar kring ämnet. Det är också viktigt att få respondenterna att känna sig så bekväma som möjligt för att de ska känna att de kan svara på frågorna som ställs och inte hämmas av intervjuarens förutfattade meningar.²⁵ Denna studie har inspirerats av etnografiska metoden där man använder intervjuer som ett sätt att komma åt det vardagliga hos respondenterna. Man menar också att det inte går att helt separera de olika metoderna från varandra utan det etnografiska är mer som en grundinställning, en teori och sedan använder forskaren olika metoder för att få fram den specifika forskningen. Det finns olika tankar kring hur intervjun kan ge forskaren svar på sina frågor. Om intervjuaren kan få fram sanningen från respondenten genom sitt samtal och sina observationer eller om intervjuaren och respondenten tillsammans skapar en förståelse för det som undersöks. Inom etnografiska intervjuer skulle det vara den senare man vill fokusera på. Som nämnts innan ser man det inte inom dessa fält som om det finns en verklighet där ute som vi forskare bara kan analysera, utan verkligheten skapas tillsammans med forskaren och respondenterna i varje specifik situation.²⁶ Detta perspektiv är speciellt givande i denna studie eftersom man på så sätt kan få en insyn i hur paren delar och ser på uppdelningen av hemarbete mellan varandra i olika hem. Genom intervjuerna kan man försöka komma åt det vardagliga och se på det med nya ögon tillsammans med mina respondenter. Men det är också viktigt att vara vaksam på att forskaren och respondenterna tillsammans skapar en specifik kontext och att det inte är den yttersta sanningen som kommer fram utan det skapas en specifik kontext i just detta samtal/möte.

Fokus kommer främst ligga på det rutiniserade hemarbetet, det som utförs varje vecka eller varje dag. Med det rutiniserade hemarbetet anses städning, tvätt, matlagning och matinköp, med ett extra fokus på städning. Hur ser paren på städning som syssla och hur normstyrd är städningen. Är städning och andra hushållssysslor ett sätt att göra kön/genus?

²⁵ Bryman, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2011, s. 305-310.

²⁶ Crang & Cook, *Doing ethnographies*, 2007, s. 60-63; Wästerfors, Sjöberg (red), *Uppdrag: Forskning*, 2008, s. 96-97.

4.1 Urval

Intervjuerna har genomförts med samboende par med barn som lever i ett heterosexuellt förhållande. Parens yngsta barn skulle vara mellan 2-6 år. Det på grund av att om barnet är för litet och någon är föräldraledig så ser inte vardagen riktigt den samma ut, och även när barnet börjar bli äldre så förändras vardagen också. Respondenterna ska vara samboende med barn för att det enligt statistiken är då ofta något verkar hända med jämställdheten och uppdelningen av hushållsarbetet. Samboende utan barn delar mer lika på hushållsarbetet men sedan när de får barn verkar uppdelningen bli mer traditionell.²⁷ Det är denna specifika uppdelning som ska undersökas, hur ser den ut? Varför ser den ut som den gör och är paren nöjda med den uppdelningen? Hade de kanske en annan bild av hur det skulle se ut och har detta ämne då skapat konflikter?

Intervjustudien har genomförts med fyra par och alla paren fick jag tag på genom mina vänner och bekanta. Inget av paren som intervjuats kände jag sedan innan vilket jag hoppas leder till att de inte känner att de måste tillrättalägga sina svar för att de ska göra mig till lags och att min närvaro ska påverka dem så lite som möjligt. Respondenterna bor i olika delar i Skåne; i en storstad, strax utanför en storstad, i en mellanstor stad och på landet. Den geografiska spridningen mellan stad och land kan ge en viss variation i parens livsstilar. Dock är inte målet med studien att göra några generaliseringar eller se skillnader mellan storstad och småstad så det är endast för att få en viss variation i paren. Alla paren som har intervjuat kommer från en medelklass där antingen den ena personen, eller båda, har en högskoleutbildning. Detta påverkar resultatet på så sätt att paren inte alltid har behövt tänka på vad som är bäst ekonomiskt för dem till exempel i uppdelandet av föräldraledigheten, utan de har varit mer fria i dessa val. Resultatet hade troligtvis blivit annorlunda om respondenter med en annan klasstillhörighet hade intervjuats. Men målet med dessa intervjuer är inte heller att göra generaliseringar utifrån klasstillhörighet utan fokus är att undersöka hur dessa par ser på hemarbete och uppdelningen av den samma.

²⁷ Boye & Nerme (red.), Lönsamt arbete, 2014.

4.2 Genomförandet

När fyra par hade anmält intresse genomfördes alla intervjuer i parens hem. De genomfördes på kvällar eller på helgdagar då både mannen och kvinnan var hemma och parets barn var närvarande i hemmet samtidigt. I och med att intervjuerna genomfördes i parens hem kunde de känna sig bekväma och avslappnade att svara på frågorna. Det var också ganska svårt att få ihop intervjuer med småbarnsföräldrar och att genomföra intervjuerna i deras hem underlättade även att intervjuerna blev av. Alla intervjuer varade mellan 30-60 minuter.

Respondenterna informerades innan intervjun påbörjades att de kommer förbli anonyma och endast författaren kommer ha tillgång till deras svar. I enlighet med *Vetenskapsrådets forskningsetiska principer* informerades de även att de kunde välja att inte svara på någon fråga om de kände sig obekväma och de även fick lov att avbryta intervjun när som helst om de önskade.²⁸ Alla par godkände att de blev inspelade, detta var också för att på bästa sätt få tillgång till vad de svarade i intervjun. Genom en inspelning av intervjun kan man också undersöka inte bara vad de svarar utan även hur de svarar på frågorna och för att inte viktig information ska gå förlorad. Efter att intervjuerna transkriberades hela intervjuerna. Detta för att på så sätt påbörjar tolkningen och bearbetningen av materialet redan där. Och för att det sedan ska underlätta att gå tillbaka och söka i transkriberingen efter intressanta teman och citat.²⁹ Efter transkriberingen lästes texterna igenom och sökte efter tema för att påbörja tolkningen och analyseringen. Tre teman identifierades och det är detta tema som analysen kommer kretsa kring. Dessa är: Föräldraledigheten, Uppdelning av hushållssysslor, Städning.

²⁸ Vetenskapsrådet, "Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning", 2002.

²⁹ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2011, s. 311-312.

5. Analys

Nedan följer först en kort presentation av paren som intervjuats. Sedan har analysen delats upp i tre teman: Föräldraledighet, Uppdelning av hushållssysslorna och Städning. Analysen avslutas med en avslutande diskussion.

5.1 Presentation av paren

Par 1: Lina och Johan

Lina och Johan är 35 respektive 38 år. De bor i en lägenhet i en storstad och har två barn på fyra och sex år. Lina har studerat på folkhälsovetenskap men arbetar just nu inte med sin utbildning utan arbetar som webbutvecklare. Johan har ingen eftergymnasial utbildning förutom en yrkesutbildning som gett honom det jobbet som lokförare han nu arbetar med.

Par 2: Fredrik och Carin

Fredrik och Carin är 42 respektive 36 år. De bor strax utanför en storstad i en villa. Carin arbetar som civilingenjör i Danmark och Fredrik arbetar som montör. Paret har ett barn som är 3 år och har ett barn till på väg de närmsta veckorna.

Par 3: Sofia och Adam

Sofia och Adam är 36 respektive 40 år. Båda har studerat och Adam arbetar idag som programmerare och Sofia som rådgivare på bank. De bor i ett radhus i en mellanstor stad och har ett barn som är tre år.

Par 4: Klara och Henry

Klara och Henry bor på en gård ute på landet med en del djur. De har ett barn på fyra år och är själva 44 respektive 43 år gamla. Klara arbetar som miljöinspektör inom kommunen och Henry är sjuksköterska i grunden men arbetar nu på ett medicintekniskt företag och reser mycket i arbetet.

5.2 Föräldraledigheten

Parens uppdelning av föräldraledigheten skiljer sig ganska mycket åt. Paret Klara och Henry är de som har delat mest ojämnt på föräldraförsäkringen. Henry var hemma en månad medan Klara var hemma i ungefär 1,5 år. Förklaringen på

varför de delat upp det så är att det var det mest ekonomiskt smärta för dem på grund av att Henry tjänar så pass mycket mer än Klara.

Henry: jag, va jag, va jag hemma en månad?

Klara: du har varit hemma en månad

H: ja jag tror bara det blev en månad

K: eller dina tio dagar som vanligt där när barnet föds. Men sen e det juuu... vi har rätt mycket kvar men om jag tar ut det, den som ska ta ut det för att få mest det är ju du, men du tjänar ju så himla mycket, där är ju en sån typisk grej, att du tjänar så himla mycket mer, så att även om du tar ut föräldraledigheten och får mer ut än jag, men det som hade krävts är ju att jag går upp till 100% för jag tjänar ju ändå över det här för att få ut så mycket som möjligt på föräldra... på dom timmarna, men då krävs det att jag går upp till fulltid

Men de förklarar också att de inte har tagit ut så mycket av föräldraförsäkringen för att de inte har behövt det rent ekonomiskt. När vi sedan går vidare och diskuterar om det hade sett annorlunda ut om Henry hade arbetat på sitt tidigare arbete då han tjänade mindre än Klara. Klara är då väldigt tydlig med att hon inte hade tillåtit Henry att ta ut så mycket mer av föräldraledigheten vilket fall för hon ville vara hemma mycket.

K: du hade varit hemma mer. Men du hade inte, för att jag hade inte tillåtit det för jag ville... Asså jag hade inte godkänt att du skulle va hemma mer för att du ville det

H: 50 hade jag ju fått ta om jag hade velat

K: du hade fått det du hade fått på pappret

H: haha

K: inte en dag mer...

Här kan man se att paret använder sig av ekonomiska argument för att förklara varför uppdelningen sett ut som den gjort, men att det även ligger andra mer emotionella förklaringar bakom att Klara vill vara hemma mycket. Man kan också se hur Klara här skapar en traditionell kvinnlig roll som mamma som ska vara hemma med barnet, inget som hon vill ge upp till pappan hur som helst. Klara skapar sin identitet som mamma och att hon ska ha en nära relation till barnet och vilja vara hemma mycket, medan Henry i sin roll som pappa får vara den som får in pengar, men inte lika tydligt identifierar sig i relation till barnet.

De andra paren har delat mer lika på ledigheten, men de använder olika argument för att förklara varför deras uppdelning sett ut som den gjort. För Fredrik och Carin handlar det mycket om att Carin arbetar i Danmark där

reglerna är annorlunda. Hon har också ett jobb hon trivs med och hon längtade tillbaka.

Carin: eh, jag var hemma i, eh, 11 månader totalt va? det var semester och 10 månaders föräldraledighet

Fredrik: mm

C: ehm, och så var jag hemma lite innan så. och sen så var Fredrik, du var hemma i sju månader? Va det va?

F: ehm, (kort paus) sex, va det va?

C: ja, ja

F: jag tror det gick, vi hade ju, vi hade semester ett tag men sen tror jag att jag var ledig sex månader

C: ja. Och sen också vid, i samband med födseln så var Fredrik hemma i sex veckor. istället för två som är...

Sofia och Adam menar att de först i efterhand har diskuterat att de hellre hade önskat att de delade mer på ledigheten från början, att de var hemma några dagar var i veckan. De beskrev det som om de hade väldigt olika upplevelse av föräldraledigheten eftersom det är stor skillnad på att vara ledig med ett barn som är 6 månader eller 1 år. De hade därför önskat att man lättare kunde dela mer tidigt på dagarna och att det diskuterades mer som ett alternativ. Sofia blev det också en tristess som gjorde att hon bröt sin föräldraledighet och började jobba en dag i veckan i slutet av ledigheten, då gick hennes föräldrar in och var hemma med barnet.

Adam: så jag va väl hemma ett år från jobbet och du va, ja elva, och du va hemma ett år och en månad.

Sofia: ja, jag va ju hemma lite innan XX (barnet) föddes också...

A: ja

S: tre veckor. JA, så det blev nog ganska lika, rent tidsmässigt så... sen har vi ju inte alls tagit ut lika många dar

[...]

S: för vi har ju såhär helt olika upplevelser av föräldraledigheten

[...]

S: de är såhär, jag hade ju mer liksom, alltså barn under ett år är inte så skojiga, man kan ju inte göra så mycket. eller dom kryper runt på golvet. medan du va ju med på såhär, lekplatser åh, åkte till biblioteket

A: jo

S: nä men, det är ju som ett annat utbyte så. det kunde jag va lite avis på

I dessa två par går det inte lika tydligt att se att deras uttag av föräldraledigheten som direkt kopplad till traditionella könsroller. Att Sofia kände tristess i slutet och att Carin längtade tillbaka till arbetet gör att man kan se att de skiljer sig den mer traditionella könsocialiseringen där mannen ofta identifierar sig mer utifrån

sitt jobb och sin karriär, medan kvinnan identifierar sig mer utifrån hemmet och barnen. Det paret som tar en mer traditionell uppdelning är Henry och Klara.³⁰ Vi kan se att kvinnorna i dessa par känner ett stort behov av att få identifiera sig med något utanför familjen. De identifierar sig mer utifrån andra delar av sitt liv än vad de gör utifrån rollen som mamma. Till skillnad från Klara som väldigt tydligt identifierar sig utifrån sin roll som mamma och skulle gärna velat vara hemma ännu mer med sitt barn.

Det paret som kanske skiljer sig mest från den traditionella uppdelningen är par nummer 1, Lina och Johan. Johan har tagit ut lite mer av föräldraledigheten än vad Lina har gjort.

Lina: eh, med första barnet delade vi helt lika väl?

Johan: ja

L: för då fick vi sån där jämställdhetsbonus å så. eehm, men med honom (andra barnet) delade vi inte helt... ehh... då var jag hemma, eh, nio månader tror jag och sen började jag plugga, och sen ... var du hemma jättelänge med honom ju...

J: så räknar man hur många dagar vi har tagit ut så har väl jag tagit ut lite mer.

Elin: m, lite mer...

J: ja

Lina uttrycker ändå att de var lite jobbigt att gå tillbaka till studierna och det var lite tråkigt att hon inte var hemma mer med barn två, men att det föll sig bäst på det sättet eftersom hon skulle börja studera igen. Men det syns också att även Johan identifierar sig med papparollen och gärna är hemma mycket. Och som de uttrycker senare så hade det nog troligtvis blivit ett större problem om de båda inte hade velat vara hemma så mycket som möjligt båda två.

Det som är gemensamt för två av paren är att mannen får mer tid till fritidssysselsättning. Det är inget som direkt kommer fram utan det är först när man lite mer börjar diskutera vad som är en fritidssysselsättning. Fredrik och Carin menar först att de ägnar sig ganska lika i tid åt sina sysselsättningar, men efter ett tag när även datorspelandet diskuteras så kommer de överens om att Carin inte alls får lika mycket tid till att ägna sig åt saker utanför barn och hem som Fredrik får. Men detta är också något de har diskuterat och vill försöka ändra på. Men Carin beskriver det som om hon har svårt att sätta sig med en bok eller kolla på en serie som hon brukade göra innan. Hon har svårt att slappna av och komma till ro i slutet av dagen. Även hos Sofia och Adam blir det tydligt att

³⁰ Hochschild & Machung, *The second shift*", 1989.

Adam lägger ner mer tid på sina fritidsintressen än Sofia. Vi kan se det som att männen identifierar sig med andra saker utanför hemmet än arbetet. Men samtidigt ser vi att i de två andra paren är det kvinnorna som tydligast har utrymme och lust till fritidssysselsättningar. Klara har hästar på gården något som tar väldigt mycket av hennes fritid, och Lina gillar att träna och gå promenader, något som hon menar är viktigt för henne. Hon behöver sin egentid som hon själv uttrycker det.

Parens genusskapande skiljer sig mycket åt i förhållande till hur de ser på rollen som förälder kontra arbetslivet eller fritiden. Carin och Sofias genusroller skapas mycket utifrån deras arbete och det är något de hela tiden kommer tillbaka och pratar om, och de lyfter fram att de inte tycker det varit så himla roligt att vara föräldralediga, att de skapat en tristess hos dem. Att de saknar arbetet eller att bara få vara själv och bestämma över sin egen tid lite mer. Carin lyfter fram ett exempel med att dricka te: ”jag tror att när jag va föräldraledig så tror jag inte jag drack en enda varm kopp te [...] alltså under hela tiden”. Här kan vi se att dessa två kvinnors genusskapande skiljer sig åt från det traditionella och det skiljer sig också åt i jämförelse med de två andra kvinnorna i studien.³¹ Lina pratar om att hon gillar att vara hemma och att hon tyckte det var tråkigt att behöva gå tillbaka till studierna så tidigt med det ena barnet. Här kan vi se en viss del mer traditionellt genusskapande där kvinnan identifierar sig med sin roll som mamma. Klara är den som tydligast identifierar sig som mamma och skapar mycket av sin identitet utifrån det.³² Som sagts här ovan så skulle hon inte vara okej med att Henry skulle få vara hemma mer och hon skulle gärna vilja ägna ännu mer tid åt barn och hem än vad hon gör.

5.3 Uppdelning av hushållssysslor

Det märks också en stor skillnad i hur paren delar på hushållssysslorna. I par 1, Lina och Johan så har de delat upp ganska mycket av hushållssysslorna, Lina städar mest, medan Johan handlar, lagar mat och tvättar mest. När de diskuterar varför det ser ut så verkar de inte ha någon riktig förklaring på det, att det mer har blivit så.

³¹ Butler, Judith, *Könet brinner!*, 2005.

³² Butler, Judith, *Könet brinner!*, 2005; Hochschild & Machung, *The second shift*, 1989.

Lina: det har nog mer blivit så...
E: mm
L: det här med tvättandet vet jag inte varför det har fallit på dig egentligen, för du typ... du tycker om det eller? (skratt)
Johan: nä.. det vet jag inte...
(skratt)
L: jag vet faktiskt inte... Men eh, ja.. och handlingen, jag vet inte. Du är så mycket bättre på att handla än jag, jag vet inte, jag bara såhär, jag köper typ bara det som jag själv vill ha. (skratt). eller vad jag ska säga. Ehm, så ja...
J: det är väl den som har tid som gör det...
L: ja och det också, det är rätt så skönt
J: eftersom jag ofta är ledig lite mer på vardagarna så..
E: mm. Absolut. Ehm, vem är det. Är det nån som har huvudansvaret för liksom det vardagliga? Sådär eller är det?
L: alltså det varierar ju också. Eftersom vissa dagar är ju Johan inte hemma över huvud taget..

Med par två Fredrik och Carin ser uppdelningen lite annorlunda ut. De delar också upp sysslorna men på ett annat sätt.

Fredrik: tvätt å sånt är väl bara, det gör den som har tid å lust just då...
Carin: ja. Tvätt gör nog båda. Handling gör oftast du. Eh, sköter trädgården gör du nästan uteslutande. Det gör jag inte många knop på... eh, betala räkningar gör du. Det gör man ju i och för sig kanske inte varje dag. Jag lagar oftast mat och småstädar... oftast. Ehm, men om vi ska såhär göra såhär, större städningar gör vi oftast tillsammans, samtidigt liksom
E: mm
F: nu har vi också provat sådär. Alltså innan var det oftast såhär att jag brukar handla när jag kör hem typ, och sen eftersom jag, jah, kommer hem efter att dom var hemma liksom... så brukar jag köra in och handla. nu har vi ju provat å ha såndär, eh, ja vi beställer på nätet så hämtar vi bara kassen sen så

Men sen är det lite mer Carin som sköter projektledningen som hon kallar det, att se till att saker finns hemma för middagen och liknande.

F: jo det tycker jag nog, det brukar va du sommm sätter ihop lite matlistor och sånt där, alltså vad vi ska äta,
C: mhm
F: även om vi brukar så (kort paus) ja typ, hitta på några maträtter var, å sen brukar det ju fortfarande va du som kollar vad vi har hemma å, sånna saker

I dessa två ovannämnda par finns en intressant skillnad där Johan och Lina inte åberopar Linas expertis för att hon ska göra vissa saker. De förklarar inte att hon dammsuger och tvättar golven mer med att hon är bättre på det. Snarare förklarar det att Johan handlar mer för att Lina saknar en del kompetens och struktur för att lyckas få ihop middagsmat. Medan Fredrik och Carin mer hänvisar till att Carin har högre förmåga att projektleda och att sätta ihop middagar och se till att saker finns hemma till middagen. Denna expertis är något som både Van Hoof

och Magnusson lyfter fram i sina studier. Paren i deras studier motiverar den ojämna uppdelningen av hushållsarbete med kvinnans expertis fram och att det är kvinnorna som har högre krav på ett rent hem än vad männen har.³³ Detta är alltså något som stämmer överens med Carin och Fredrik men inte med Lina och Johan utan där lyfts snarare Linas brist på expertis fram.

Denna expertis lyfts också fram hos par fyra Klara och Henry när det kommer till matlagning:

Henry: maten sköter ju du, eh, Väldigt mycket
Klara: mm
H: även när jag är hemma, jag tycker de, eh
K: jag kan ju ge dig en lista på alltså vad som ska handla men det blir ju varken mer eller mindre på den listan
H: nähä hehe
K: så står det på den listan, tre gröna äpplen, å när jag handlar så kan det stå äpplen så kan det komma hem tre gröna, två gula å fem röda
[...]
K: du, är väldigt by the book, så att ska det handlas snabbt så, men då gäller det verkligen att man skrivit ned allt, men då gör du det, men maten kör, men sen har vi ju skaffat oss en sån Linas matkasse, vilket gör att jag kan ju koka soppa på en spik, men, du behöver ett recept
H: det kan jag erkänna
K: så att ur jämställdhetsperspektiv kan jag tycka att det är ganska bra för att jag kan bara lägga köttet och receptet så

Klara sköter nästan uteslutande matlagning och handling. Och om det inte är hon som sköter det så är hon ändå styrande och involverad i att fixa med det för att det ska bli rätt. Som hon nämner så går det inte att släppa iväg Henry till mataffären utan en exakt lista och att han är väldigt ”by the book”, medan för henne är det lättare att ”koka soppa på en spik”. Klara har alltså lite mer rollen att projektleda matlagning och handling.

För Sofia och Adam förklaras det mer att Sofia är lite lat, eller inte lika driftig som Adam på just matlagning.

Adam: såhär tretton gånger av fjorton så lagar nog jag mat
[...]
Sofia: nä. Sen är jag lite lat, jag tror Adam är lite, mer driftig... Eller vi är lite driftig på olika saker
A: jo
S: eller vad säger du?
A: jo men så, jag är väl såhär, jag vill gärna ha maten klar å ha det färdigt när jag kommer hem... ha det ur världen, så kan man göra nånting annat [...] så vi har väl lite olika startsträcka där tror jag [...] medans du skulle gärna kunna vänta två timmar ...

³³ Van Hoof, ”Rationalising inequality”, 2011, s. 19-30; Magnusson, *Hon, han och hemmet*, 2006, s. 55-59.

I just matlagningsdelen av hushållssysslorna lyfts expertisen hos kvinnorna och männen fram i lika många fall. Speciellt hos Henry och Klara knyts kunnigheten till Klara och bristen på förmåga att laga mat eller ta egna initiativ i köket till Henry. Men samma sak förekommer i par 1 och 3 där det mer är Sofia och Lina som man menar är lite okunniga, lata eller tafatta i köket medans Adam och Johan är mer kunniga. Vilket då bryter mot den slutsatsen von Hoff och Magnusson kommer fram till där expertisen knyts till kvinnan och inte mannen.³⁴ Även här skiljer sig genuskonstruktionerna åt mycket mellan paren. Där några av kvinnorna identifierar sig med att ha förmåga att ta hand om hus och hem, och jämför sin förmåga med männens brist på förmåga. Denna förmåga är tydligast hon Klara och Henry, men syns även hos Carin och Fredrik. Medan hos de andra två paren lyfts snarare kvinnornas brist på förmåga att laga mat, eller planera middagsmat som lyfts fram. Här ser vi att genuskonstruktionerna skiljer sig mycket åt mellan paren där olika typer av kvinnlighet och manlighet konstrueras.³⁵

5.4 Städning

Om vi istället går över lite till hur paren delar upp städningen så skiljer även detta sig mycket åt mellan paren. Om vi börjar med att kolla på Carin och Fredriks uppdelning så ser vi likt matlagningen att det är mestadels Carin som projektleder även inom städningen.

C: ja precis... så eh, ja till lite högre grad så tycker jag att jag sköter projektledning av det... ja å städning också.. Nu ska vi städa liksom
F: jo det är väl lite så

Carin menar att hon projektleder och får igång städningen. Här ser vi åter att paret framhåller att Carin har mer ett öga för att se när det behöver städas och att de hänvisar till att Carin har en större förmåga kring projektledning av hemarbetet. När jag frågar vidare om denna uppdelning mest är något som faller sig naturligt eller om det skapar konflikter menar Carin att det absolut skapar konflikter. De har lite olika syn på vad som bör prioriteras när det kommer till

³⁴ Van Hoof, "Rationalising inequality", 2011, s. 19-30; Magnusson, *Hon, han och hemmet*, 2006, s. 55-59.

³⁵ Butler, Judith, *Könet brinner!*, 2005.

städning. Fredrik menar att: ”Jag tycker man ska dammsuga ordentligt och Carin tycker att man ska plocka undan grejerna ordentligt alltså liksom”. Och Carin fyller i: ”alltså såhär, har man bara en viss mängd tid så prioriterar vi gärna olika saker”. Här kan vi se att hushållssysslorna, i detta fall städning ligger till grund för en del konflikter i hemmet.

Och som Carin uttrycker det: ”Fast... om man inte, jag känner att jag bryr mig väldigt mycket om vissa saker mycket mer än Fredrik och då är det liksom sannolikheten att jag bara gör dom är väldigt mycket större...”. Här ser vi en mer traditionell uppdelning likt den Hochschild beskriver.³⁶ Men vi kan också se att den traditionella rollen för kvinnan ändå har förändrats eftersom det är Carin som tjänar mest i denna familj och hon identifierar sig också ganska tydligt med sitt arbete, till skillnad från Fredrik som mer har ett jobb för att få in pengar, men det inte är något han trivs med speciellt. Detta kan vi jämföra med det Magnusson skriver i sin studie där hon identifierar tre olika typer av par. De jämställda, de mellan jämställda och de ojämställda. Genom diskussionen ovan kan vi se att Carin och Fredrik passar bra in i Magnussons mellan-jämställda par. Det är par som ofta kan framhäva kvinnans förmåga att se och uppmärksamma vissa saker i hemmet, till exempel dålig städning, bättre än mannen. Men samtidigt identifierar sig inte Carin enbart utefter sin hemmaroll, utan hon trivs bra på jobbet och man kan se att hon identifierar sig mer utifrån det än hemmet och mammarollen.³⁷

Om vi går över till Sofia och Adam så ser deras städning lite annorlunda ut. De har ett städschema som de följer. Sofia menar att hon är en kontrollmänniska så hon gillar att ha städscheman. Men även hos dem är det något som kan skapa konflikter. Där handlar det mer om hur noggrann man är närman städar.

S: Ah, och jag är såhär om du ändå dammsuger ... Vi hade nån diskussion nyss om hur jag inte förstod hur han kunde dammsuga hela huset på 45 minuter. Då måste han ju ha slarvat nånstans. för mig tar ju bara en våning 45 minuter. Men Adam påstår att han gör det noga, å då ja

(kort paus)

S: ja, så att det är nog det vi, det vi såhär

A: (pratar i mun på varandra lite, ohörbart)

S: jag är lite såhär väl, lite såhär noga, Å du får det gjort

³⁶ Hochschild & Machung, *The second shift*, 1989.

³⁷ Magnusson, *Hon, han och hemmet*, 2006, s. 39-46, 59-60. Butler, *Könet brinner!*, 2005.

Det är alltså ett område som kan skapa konflikter. Men i och med att de använder sig av ett städschema så minskas dessa konflikter och man följer schemat. På vissa delar kan man se hur Sofia och Adam bryter mot traditionella könsrollerna och att de båda har ganska hög toleransnivå när det kommer till städning till exempel.

A: nå jag vet inte om det är nån som har såhär uttalat huvudansvaret egentligen
S: näe
A: eller att det är de att den ena känner att nu måste vi göra det annars blir det inte gjort kanske
(kort paus)
S: vi har ju ganska hög toleransnivå båda två på nått sätt

Hos Henry och Klara har det delat upp ganska mycket sysslor.

Henry: men det andra tror jag vi har delat upp... Du städar ovanvåningen, jag städar nedanvåningen
Klara: mm
H: ehm, Klara städar kanske grundligare, men jag städar desto oftare, jag har, dammsugaren den är framme varje dag, nästan, ehm
K: när du är hemma
[...]
H: på nått sätt har det blivit liksom områdesvis såhär va, du kör ovanvåning jag kör toaletterna nere sköter jag, du kör den där uppe, ehm, å det är inte de att hemmet är indelat att det är hennes ovanvåning utan det är bara städbiten har blivit uppdelad sådär

Så det delar upp det ganska mycket där en tar övervåningen och en tar nedervåningen. Och det verkar vara så det delar upp det mycket i vardagen. Men sedan när man ska göra en storstädning eller liknande så är det Klara som har det huvudansvaret. Båda är involverade i städningen men det är Klara som projektleder.

Elin: ehm, yes. Har ni, är det nån av er som har sådär huvudansvaret för liksom nån av dom här huvu, eller vdragssysslorna. Eller så? Eller går det lite på...
Henry: det, så, Käket är ju liksom, det är Klara
E: mm
H: ehm, har vi nån annan sak så som liksom är den enas?
K: ja när vi behöver ju göra mer än dammsugning så brukar jag ha lite mer ansvar för att nu måste vi göra en storstädning
H: ehja, Om vi nu säger ansvar att säga att nu ska vi göra en storstädning, sen så är ju jag aktiverad i det hela

Så här ser vi i likhet med paret Carin och Fredrik att det mestadels är kvinnan som projektleder och mer har ett öga för vad som behöver göras och när det behöver göras. Även fast både Fredrik och Henry involveras i städningen och de hjälps åt när det väl är dags så är det trots det kvinnan som har ögat för när det behöver göras och fortfarande besitter en del av expertisen inom området.

Om vi går över till det första paret igen, Johan och Lina, så har de också delat upp de olika sysslorna och det är Lina som sköter det mesta av städandet. Medan Johan gör det mesta matlagningen och tvättningen.

Johan: du städar för det mesta...

Lina: Ja fast du städar ju också...

J: ja men det är ju mest du

L: ja.. alltså jag kanske dammsuger mer än vad du gör...

J: ja

L: Och jag typ skurar golven... det gör väl typ... aldrig du?

J: nä...

L: det, det är väl lite såna ... uppdelningar vi har typ...Ehm

Och sedan när vi går över för att se om det är någon som har själva huvudansvaret för någon av sysslorna eller själva uppdelningen så är det inte direkt det. Johan arbetar obekväma tider och arbetar ofta långa pass när han väl jobbar, men är också hemma en del på vardagarna på grund av det. Så det beror lite på om han arbetar eller är hemma. Det har heller aldrig varit något som direkt har skapat konflikter i deras familj. Detta par skiljer sig lite från de andra eftersom det inte alls verkar vara någon konflikt. Och de verkar vara jämställda i ungefär hur mycket tid de lägger ned. Men sedan eftersom Lina sköter det mesta av städningen, eller i alla fall när det kommer till dammsugning och tvättande av golven så finns det ju ändå en skillnad i hur de delar upp det.

Likt de andra delarna av föräldraskap och hushållsarbete så ser uppdelningen av städningen olika ut för de olika paren. De arbetar också på olika sätt för att fördela dessa sysslor mer jämt, det kan vara genom städschema som Sofia och Adam, eller olika sysslor som Lina och Johan, eller att de delar upp våningarna där en städar undervåningen och en annan städar ovanvåningen likt Henry och Klara. Men några slutsatser som kan dras är att flera av paren åberopar kvinnornas expertis och då speciellt i att projektleda och se när det behövs städas, eller att städa lite mer noggrant. Och det är också vanligare att kvinnorna städar mer, oftare och mer noggrant, i varje fall enligt dem själva. På flera sätt bryter paren mot de traditionella könsstereotyperna men på andra sätt förstärks dem. Och parens genusskapande får på så sätt konsekvenser även i hur de delar upp hushållssysslorna med exemplet städning. Kvinnorna tar större ansvar i hemarbetet, men de har också större frihet att forma sin identitet utifrån fler parametrar än bara hemmet och moderskapet. Den kontext dessa par befinner sig i är på vissa sätt likartat, där de lever under relativt lika socioekonomiska och

kulturella förhållande och här kan vi se att genuskonstruktionerna på vissa sätt liknar de traditionella men att de på andra sätt bryter mot dem.³⁸

6. Avslutande diskussion

Alla par i denna studie skapar genus på olika sätt och genom denna undersökning kan vi se, likt det Butler framhåller, att genus inte är något fast och statiskt utan är i ständig förändring. Enligt Butler så skapar vi kön och genus utifrån den kontext vi befinner oss i och vi kan se att dessa par alla gör det på olika sätt och det får olika konsekvenser.³⁹ En aspekt hos Carin och Sofia är hur de diskuterar föräldraledigheten. Båda menar att det inte var så roligt att vara hemma med ett litet barn och att de kände en viss tristess och att det var svårt att röra sig fritt utanför hemmet. Detta är tydligt en skillnad från den traditionella kvinnorollen och är en intressant förskjutning i mammarollen. Till exempel har kvinnans roll som mamma förändrats och i dessa par kan vi tydligt se att flera av kvinnorna identifierar sig med delar utanför hemmet. Det kan vara deras jobb, likt Carin och Sofia, eller deras fritidsintresse likt Klara och Lina. På samma sätt kan vi se en viss förskjutning i papparollen där kanske Fredrik och Johan är de männen i studien som tydligast visar en identifiering med papparollen. Varken Fredrik och Johan identifierar sig med sitt jobb och de har varit hemma länge och/eller jobbat deltid länge för att få vara hemma mer med barnen.

På så sätt kan vi se att könsideologin har förändrats och är mindre könsstereotyp än den traditionella könsideologin som Hochschild refererar till.⁴⁰ Traditionellt har kvinnor identifierats med hemmet, varit vårdande och emotionella något som kanske framförallt Carin och Sofia bryter emot då de inte var så förtjusta i att vara föräldralediga. Medan Johan, Fredrik och Adam alla bröt mot de traditionella könsrollerna för män när de hade varit föräldralediga länge, arbetat deltid länge och talade positivt om att vara hemma. Detta går emot de traditionellt manliga egenskaperna som framförallt är att vara hård, känslökall och identifiera sig med delar utanför hemmet.⁴¹ Det finns ingen av kvinnorna

³⁸ Butler, *Könet brinner!*, 2005.

³⁹ Butler, *Könet brinner!*, 2005.

⁴⁰ Hochschild & Machung, *The second shift*, 1989.

⁴¹ Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, 1998. s. 129.

eller männen som helt faller in i den traditionella könsideologin, men de som kanske mest hamnar nära den är Klara och Henry. Klara identifierar sig mycket utifrån sin roll som mamma och pratar mycket om att hon tycker om att vara hemma. Henry däremot pratar mycket om sitt jobb som gör att han är borta många dagar i veckan och att han på grund av att han tjänar så pass mycket inte kunnat vara föräldraledig mer. Men alla par bär mer eller mindre av den traditionella uppdelningen i sig

Vad får då parens genusskapande för konsekvenser i uppdelningen av hemarbetet? På samma sätt som genusskapandet ser olika ut så ser även konsekvenserna olika ut för de olika paren. Men det finns dock vissa delar som studien konstaterar. I alla paren så är det kvinnan som lägger mest tid på just städning. I Lina och Johans fall så menar de att de delar relativt lika på hemuppgifter, men ändå är det Lina som nästintill alltid dammsuger och skurar golven. Hos Sofia och Adam använder de sig av ett städschema, och de menar att de båda har ganska hög toleransnivå när det kommer till stökighet, men ändå är Sofia mer noggrann när det kommer till städning och kan ibland ifrågasätta Adams noggrannhet när det gått fort. Hos både Carin och Fredrik och Henry och Klara så uttrycker de som om det är kvinnan som har huvudansvaret. Även fast de har delat upp och gör mycket tillsammans så är det kvinnan som är lite projektledare och har huvudansvaret över att få det gjort och att deras tröskel för stök verkar vara något lägre än männens. Så vi kan se att även fast rollen som förälder hade förändrats där könsrollen inte var stereotyp på samma sätt som tidigare så kan vi se att det ändå finns vissa könsstereotypa drag hos alla av paren. Kvinnorna är de som tar hand om hemmet och har mer kunskap och expertis när det kommer till det området, medan männen beskrivs som mer tafatta. Detta är även något som ligger i linje med den statistik som visas i den tidigare forskningen. Statistiken från Arbetsmarknadsdepartementet visar att kvinnor och män som är samboende med barn lägger ner mer tid på städning tvättning och matlagning än männen gör.⁴² Detta visas inte helt tydligt i denna studie men vi kan ändå se att i alla undersökta paren i denna studie lägger kvinnorna mer tid på just städningen än männen.

⁴² Boye & Neramo (red.), Lönsamt arbete, 2014, s. 109.

Vi kan alltså se att även fast de i sitt genusskapande skiljer sig väldigt mycket åt mellan de olika paren så är en konsekvens att alla kvinnorna ägnar sig mer åt städning. Det finns dock olika mycket uppdelning där Lina och Sofia verkar ligga nära männen i sin syn på städning men för Klara och Carin så skiljer sig denna syn åt mer. Kvinnorna lyfts också fram som mer noggranna och har större förmåga att projektleda och se när det behövs städas.

Studien visar även att alla fyra paren förhåller sig till jämställdhet på skilda sätt. Carin och Fredrik är det paret som tydligast menar att jämställdhet är något man måste arbeta för, medan till exempel Lina och Johan menar att det inte är något de brukar tänka så mycket på utan att det faller sig naturligt för dem att vara jämställda. Genom denna studie har det visats att paren skapar genus på olika sätt men det får ändå konsekvenser som leder till ojämställdhet. Paren skapar inte könsroller på samma sätt som de könsstereotypa rollerna men det får ändå konsekvenser som leder till ojämställdhet.

7. Källförteckning

Bianchi, Suzanne M., Melissa A. Milkie, Liana C. Sayer, and John P. Robinson.

2000. "Is Anyone Doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor." *Social Forces* 79:191-228.

Bittman, Michael et. Al. "When Does Gender Trump Money? Bargaining and

Time in Household Work", *Chicago Journals*, Volym 109, nr 1, Juli 2003.

Boye, Katarina & Nermo, Magnus (red.), *Lönsamt arbete: familjeansvarets*

fördelning och konsekvenser : forskningsrapport till Delegationen för

jämställdhet i arbetslivet, Fritze, Stockholm, 2014, hämtad 2017-02-01,

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/247007>.

Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2., [rev.] uppl., Liber, Malmö,

2011.

Butler, Judith, *Könet brinner! : texter*, Natur och kultur, Stockholm, 2005.

Crang, Mike. & Cook, Ian., *Doing ethnographies [Elektronisk resurs]*, SAGE,

London, 2007.

Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik (red.), *Ett delat samhälle: makt,*

intersektionalitet och social skiktning, 2. rev. och utök. uppl., Liber,

Stockholm, 2016.

Engdahl, Oskar & Larsson, Bengt, *Sociologiska perspektiv: grundläggande*

begrepp och teorier, 2., [uppdaterade] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2011.

Grönlund, Anne & Halleröd, Björn (red.), *Jämställdhetens pris*, 1. uppl., Boréa,

Umeå, 2008.

Hirdman, Yvonne, *Genus: om det stabila föränderliga former*, 1. uppl., Liber,

Malmö, 2001

- Hochschild, Arlie Russell & Machung, Anne, *The second shift: working parents and the revolution at home*, Viking, New York, N.Y., 1989.
- Holmberg, Carin, Det kallas kärlek: en socialpsykologisk studie om kvinnors underordning och mäns överordning bland unga jämställda par, [Ny utg.], Anamma, Göteborg, 1999.
- Magnusson, Eva, Hon, han och hemmet: genuspsykologiska perspektiv på vardagslivet i nordiska barnfamiljer, Natur och kultur, Stockholm, 2006.
- Martinsson, Lena, Gemensamma liv: om kön, kärlek och längtan, Carlsson, Diss. Göteborg : Univ., Stockholm, 1997.
- Mål för jämställdhet, Regeringen, 2014, <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/>, hämtad: 2017-01-26.
- Nationalencyklopedin, könsroll. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/konsroll> (hämtad 2017-05-17);
- Nikolajeva, Maria, *Barnbokens byggklossar*, Studentlitteratur, Lund, 1998.
- Scott, Jacqueline och Clery, Elizabeth, "Gender roles; an incomplete revolution?", NatCen Social Research, 2013, hämtad 2017-05-17, http://www.bsa.natcen.ac.uk/media/38457/bsa30_gender_roles_final.pdf.
- Van Hoof, Jenny H, "Rationalising inequality: heterosexual couples' explanations and justifications for the division of housework along traditionally gendered lines", Journal of Gender Studies, Volym 20, 2011, s. 19-30.
- Vetenskapsradion forum, "Städning en ständig källa till konflikter", (2017) Sveriges radio P1, <http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/821136?programid=1302>, hämtad 2017-01-26.

Vetenskapsrådet, "Forskningsetiska principer: inom humanistisk-

samhällsvetenskaplig forskning", 2002 hämtad: 2017-04-27 från:

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf.

Wästerfors, David & Sjöberg, Katarina (red.), *Uppdrag: Forskning: konsten att genomföra kvalitativa studier*, Liber, Malmö, 2008.